

TREKKENDE UILEN

Het is voor iedere vogelliefhebber altijd een verrassing als hij op zijn tochten een uil te zien krijgt. Te meer verheugt men zich dan ook als in de trektijd het geluk wat mee is en men eens een uil ziet. De streek waar ik nog al wat succes had, ligt aan de N.-kant van de Veluwerand waar het bos in de heide overgaat. De dieren schuilen overdag in de vliegdennen of in het eikenhakhout en jagen des nachts op de heide.

Op 9 October '40 liep ik boven de Emmapyramide het fietspad af richting Imbos. Voordat ik aan de Imbos kwam, sloeg ik rechtsaf en zag enige zwarte kraaien die voortdurend een andere grote witte vogel vervolgden. Dichterbij gekomen zag ik tot mijn grote verwondering dat het een uil was. Het dier was aan de onderzijde vrijwel geheel wit met enkele donkere vlekken aan de borst. Rug en vleugels waren donkerder. Het had een vrij grote vlucht, veel groter dan van de kraaien. Deze vlogen voortdurend op hem aan en deden pogingen hem aan te vallen, doch de uil stoorde zich hier niet aan en bleef rustig het veld afzoeken naar muizen. Zo nu en dan liet hij zich zelfs op de grond vallen, vloog dan weer op en vervolgde al jagende zijn weg tot hij achter de dennen verdween. Het was een schitterend mooi gezicht daar op die wijde heivlakte een grote witte uil te zien. Toen ik later mijn weg vervolgde en een boer trof die aan het heide maaien was, vertelde deze mij dat hij de vorige dag drie van die grote witte vogels op de hei had gezien.

Terwijl ik nog even met hem stond te praten en hem over eventuele ontmoetingen met herten vroeg, kwam van de Imbos een edelhert met jong heel rustig op ons aanlopen, doch ons bemerkende, ging het tweetal op een sukkeldrafje in een grote boog om ons heen en verdween in de bossen langs de Bloemersweg. Dat zijn van die fortuinlijke momenten die je maar hoogst zelden beleeft.

Maar om op onze sneeuwuil, want dat was de uil die ik daar getroffen had, terug te komen, men kan veilig aannemen dat deze op de trek uit O.-richting misschien wel uit Finland of nog verder uit N.-Siberië hier naar toe gekomen was. Naumann geeft aan, dat ze geregeld in N.O. Duitsland voorkomen en daar zelfs een enkele maal broeden. Vooral de bijna witte kop en voorborst zijn typisch, terwijl de vleugels, nek en rug donkerder zijn. Ze jagen ook overdag en geven helemaal niet de indruk dat ze voor de mens erg bang zijn; tenminste het dier, dat ik zag, vloog heel rustig en langzaam

geen 25 M. van mij verwijderd al jagende over de heide. De vlucht is meer dan 1 M.

De tweede trekkende uilensoort zag ik op 18 October 1941. Het was dien dag prachtig najaarsweer en langs de dennen gaande vond ik onder één meerdere grijze ballen, die er als echte uileballen uitzagen. Bij doorbreken bleken ze vol te zitten met kleine beentjes, vooral onderkaken van muizen. Plotseling vloog een grote bruine vogel uit een den en toen ik dichterbij kwam lieten zich nog twee dergelijke uit de boom glijden. Het bleken uilen te zijn en mijn blik op de boom richtende zag ik er nog een op een tak ± 3 M. van de grond zitten. Dat waren er dus vier en het bleken ransuilen te zijn. Prachtig roestbruin zijn de veren, met overlangse zwarte strepen voor de borst. De vleugels zijn donkerbruin. Heel grappig staan de oren overeind en de oranje-rode ogen keken mij heel verwonderd aan. Wel 5 minuten hebben wij elkaar daar rustig opgenomen. Van angst was bij het dier geen sprake maar men moet zelf ook absoluut stilstaan en zelfs niet met de ogen knippen. Toen was het zeker genoeg doch inplaats van opzij weg te vliegen, vloog hij recht op mij aan over mij heen om zijn kameraden op te zoeken.

De laatste uilenontmoeting had ik op 12 October '43. Voorbij het Hotel Beekhuizen ging ik het bos in naar boven. Daar is een eikenhakhoutbosje van 3 á 4 M. hoogte en boven aan de N-kant groeien daar adelaarsvarens die wel tot 2 M. hoog worden. Daar vloog uit een der eikenboompjes een grijze vogel die mij eerst deed denken aan een sperwer of havik. Maar de kop was veel te dik en de vleugels te rond. Links van het bosje bevond zich een kleine wei, die men hier ter verhoging van het natuurschoon tussen de vele bomen vrij heeft gemaakt. De uil, want dat was het, vloog met een boog vóór mij langs en ging toen in de wei op de grond zitten. Ik liet mij direct in de varens vallen en sloop nu door tot de uiterste rand hiervan. Op een afstand van 12 á 15 M. kon ik de vogel nu mooi waarnemen en met mijn kijker ieder détail goed onderkennen. Het dier gaf inderdaad den indruk van een sperwer of havik door zijn gestreepte borst maar de kop was een echte uilenkop. Hij keek telkens mijn kant uit en dan naar de hoge beuken, die een 50 M. verder stonden; als het ware kiezende tussen zijn zitplaats op de grond en die veiliger plaats daar in de beuken. Toch bleef hij lang genoeg zitten om hem goed te bekijken. Het was ongetwijfeld de vrij zeldzaam hier doortrekkende sperweruil. De kop is dik en plat. Als het dier je aanziet kijk je in een donker zwartachtig uilegezicht; heel anders dan bij andere uilen. De typische zwarte veren op de rand van de sluier zijn hiervan de oorzaak. De ogen zijn geel. De kop is grijs gestreept tot donkergrijs, 't is net of het dier een pet op heeft. De hals en borst met veel wit en de onderborst en buik zijn prachtig gestreept in dwarse donker grijsbruine lijnen en vlekken net als een sperwer. De vrij lange staart is eveneens gestreept. Toen hij opvloog na wel een minuut of tien rustig te hebben gezeten onder voortdurend draaien van

zijn kop in mijn richting of in die van de rij beuken, zag ik de vrij donkere nek en rug die eerder bruingrijs dan grijs waren. Hij vloog toen naar een van de beuken en ging op een dwarstak zitten en de wijze waarop het dier daar zat deed veel aan een sperwer denken, ook al door de vrij lange staart; alleen de dikke kop paste er niet bij. In diverse handboeken heb ik later kunnen controleren dat ik inderdaad met de sperweruil had kennis gemaakt. Dat was een buitenkansje.

De vlucht geeft Naumann aan als ± 75 cM., dus toch nog al wat groter dan van een sperwer doch het gehele gedrag van de sperweruil is anders. Een sperwer, die men uit een boom verjaagt, vliegt met een razende vaart in rechte lijn er vandoor doch dit dier ging met een boog weer mijn richting uit toen hij op de grond ging zitten. De vlucht echter, is mede door de vrij lange staart, buitengewoon sierlijk. De sperweruilen broeden heel ver in het N. van Skandinavië tot O.-Siberië en komen ook in O.-Pruisen alle jaren hoewel zeldzaam voor, ja zouden daar soms broeden.

De volgende dagen ben ik nog weer naar het bosje geweest doch heb de vogel niet weer gezien.

Uit deze gevallen blijkt wel dat de Z.O. Veluwrand voor uilen een attractie bezit. Het bos met de hei aan de rand is voor uilen wel zeer geschikt. De vliegdennen, die betrekkelijk laag blijven, alsmede de eikenhakhoutbosjes zijn prachtige schuilplaatsen.

H. BOOM.

De Natuurbeschermingstentoonstelling te Hilversum van 20 Mei tot 1 Juni 1946.

Deze tentoonstelling is in alle opzichten een succes geworden: ruim 11000 betalende bezoekers, een begroting, die ruim werd gedekt, een waarborgfonds dat niet behoefde te worden aangesproken, doorlopende rondleidingen en explicaties, een ongewoon fraai en welverzorgd uiterlijk dat iedereen roemde. interessant van inhoud.

Het is dan ook wel begrijpelijk, dat het Hoofdbestuur ondergetekende verzocht over deze Tentoonstelling een verslag te schrijven, waaruit afdelingen, die ook met plannen rondlopen, lering kunnen putten.

De tentoonstelling werd opgezet door de afd. Hilversum der Ned. Nat. Hist. Veren. in samenwerking met de afd. van de Jeugdbond voor Natuurstudie.

Medewerking werd verkregen van het Goois Natuurreservaat, de Gooise Natuurwacht, de Ver. tot Behoud van Natuurmonumenten, e.a. door de Contact-Commissie overkoepelde organisaties, benevens van bekende verzamelaars van natuurvoorwerpen.

Het doel der tentoonstelling was propaganda te maken voor de natuurbescherming als tegenwicht tegenover de verregaande verruwing en bedenkelijke vernielzucht van de jeugd en de ouderen, al werd deze dan ook gestimuleerd door de brandstoffennood.

Onze leuze werd: belangstelling opwekken, waardering doen groeien tot de daad van natuurbescherming: in de tentoonstelling zelve, door het gesproken woord en door een geschreven gids met pakkende artikeltjes. *

Tot bereiking van ons doel moest de tentoonstelling tweeërlei karakter vertonen: 1e streektentoonstelling, 2e natuurbeschermingstentoonstelling, en ons lijkt het

*) Deze gids is op aanvrage en tegen porto verkrijgbaar: Johan Geradtsweg 49.